

Bidrag til Santo Domingos Arkæologi.

Under et to Maaneders Ophold paa Santo Domingo i 1923 foretog Forfatteren og hans Hustru nogle arkæologiske Undersøgelser i den østlige og mellemste Del af Øen.

Mod Øst undersøgte nogle Skaldynger, særlig ved Rio Chavón paa Sydøstkysten og ved Rio Nisibón paa Nordøstkysten. Ved Rio Chavón havde den keramiske Kunst naaet en høj Udvikling og var samtidig stivnet i karakteristiske Stilformer. Lerkarrene var for en stor Del ornamenterede med indridsede geometriske Mønstre; jvf. Fig. 1. Linierne er ofte afsluttede med en lille Fordybning. Relief-Ornamenter findes mest i Forbindelse med Hankene; disse er ofte formede som groteske Hoveder eller stærkt stiliserede Fremstillinger af det menneskelige Legeme. Jvf. Fig. 2—3. Den i Fig. 3 afbildede Hanketype synes at være ejendommelig for det sydøstlige Santo Domingo.

Fundet af en spansk Hestesko i Rio Chavón Dyngen viser, at dette Sted var bebygget, da Øen erobredes af Spanien.

Ved Rio Nisibón paa Nordøstkysten var Keramiken mere uensartet, men tillige mindre udviklet end ved Rio Chavón. Indridsede Linier spiller en mindre Rolle, medens Relief-Ornamenterne gør sig stærkere gældende. Karakteristisk for Rio Nisibóns Pottemageri er Relief-Ansigter omgivne af Fremstillinger af Lemmer, der undertiden paa en kuriøs Maade er forbundne med Næse og Øjebryn. Jvf. Fig. 4. Rio Nisibón var en afsides Lokalitet, hvor Kulturindflydelser fra Puerto Rico ikke gjorde sig saa stærkt gældende som paa Sydøstkysten. Alligevel manglede saadanne Indflydelser ikke helt ved Rio Nisibón. Den lille ornamenterede Skaal (Fig. 5), der er fremgravet af Rio Nisibón Dyngen, er en god Repræsentant for den højere udviklede Taino Keramik og kunde være kommen fra en Plads paa Sydøstkysten.

Den store Vase (Fig. 6) er funden ved La Vacama nær Rio Maimón i det østlige Santo Domingo. Desværre kender jeg ikke de nær-

mere Omstændigheder ved Fundet af dette ret enestaaende Kar. Rimeligvis er det Gravgoods. Siderne af Karret er ornamenterede med en Relief-Fremstilling af Skeletdele og med et indridset Ornament. De ornamentale Motiver kendes ogsaa fra andre Taino-Fund; men iøvrigt har jeg ikke set noget andet Kar af samme Type.

I den mellemste Del af Øen var vore Undersøgelser væsentlig koncentrerede om Constanza-Dalen i Cibao-Bjergene. Navnet Constanza er knyttet til et Voldsted, „La casa de la reina Constanza“, bestaaende af to Jordvolde, ca. 1 m høje og 4 à 7 m brede, liggende Ø—V og indesluttende et rektangulært, fladt Jordstykke, ca. 80×60 m. Dette Voldsted er ikke nogen Borgtomt, men en indiansk Boldplads eller „batéy“. Las Casas og Oviedo omtaler, at saadanne Pladser fandtes i eller nær ved Taino Landsbyerne. Vi fandt syv indianske Boldpladser i Constanza Dalen; i alle Tilfælde var de omgivende Marker rige paa Potteskaar og andre indianske Efterladenskaber. Seks af disse voldhegnede Pladser laa parvis; aabenbart var tre af de indianske Landsbyer i Constanza-Dalen forsynede med hver to batéys. Arealet af Constanza Dalens Bund er ca. 35 km². Paa dette Areal har der ligget mindst fire indianske Landsbyer.

Den bedst bevarede af Constanza Dalens Boldpladser fandtes ved El Palero (jvf. Planen Fig. 16). To parallelle Volde, lidt over 1 m høje, indeslutter et jævnt Areal, 92×35 m. Denne batéy ligger paa en Flodslette ved Bækken El Palero. Umiddelbart vest for Boldpladsen var Marken fuld af smaa kunstige Højninger, bestaaende af Sten og Grus, blandet med sort Jord. Aabenbart var de dannede ved at skrabe det øverste Jordlag sammen i Højninger. Den nuværende Befolkning laver aldrig saadanne Højninger. Dog kan der ikke være Tvivl om deres agrikulturelle Betydning. Oviedo beskriver, hvorledes Indianerne paa Santo Domingo lavede smaa Højninger for Maniok-Planterne.

Boldpladsens Jordvolde viste sig at være dannet af Overfladejord fra Pladsen imellem Voldene; man har søgt at give denne Plads en jævn og nogenlunde horizontal Overflade.

Andetsteds paa Santo Domingo findes Boldpladser, hegnede med Stenrækker. Bedst kendt er den store cirkelrunde „Corral de los Indios“ nord for San Juan de la Maguana, i hvis Midte findes en stor Sten med et indhugget Ansigt. Rimeligvis hørte „Corral de los Indios“ til den Landsby, hvor Høvdingen over Landet Maguana residerede, medens Constanza Dalens Boldpladser hørte til mere beskedne Bjerg-Landsbyer. Sten med indhugne Ansigter kendes dog ogsaa fra Cibao Bjergene. Vi fandt en saadan Sten i Nærheden af

Constanza Dalen, afbildet i Fig. 7. Den er et naturligt Stykke Basalt, 64 cm høj, med et raat indhugget Ansigt ved den ene Ende.

En interessant Helleristning, funden nær Landsbyen Bui, er afbildet i Fig. 17. Der er fremstillet et menneskelignende Væsen, siddende paa Hug med Benene adskilte og Hænderne hævede. Fra det Punkt, hvor Benene er forbundne med Kroppen, løber en lang Dobbeltlinie ned, og en kortere Linie afsluttes med et lille Ansigt. Muligvis er dette en Fremstilling af Barnefødsel. Nær denne Figur findes en anden, der maaske kan tydes som en Frø. Og længere til venstre er endnu en menneskelignende Figur i en lignende Stilling som den første. Muligvis er hele denne Helleristning en Fremstilling af Frugtbarheds-Guddomme.

De saakaldte „three pointed stones“, som Arkæologen Joyce har identificeret med visse Agerbrugs-Fetisher, omtalte af Columbus' Samtidige, Ramon Pane, er meget stærkere repræsenterede paa Puerto Rico end paa Santo Domingo. Efter vore Undersøgelser er de endog mere almindelige paa St. Croix og St. Thomas end paa Santo Domingo. Vi fandt dog nogle faa af disse Fetisher i Køkkenmøddinger i det østlige Santo Domingo, men ingen i Cibao Bjergene. Derimod erhvervede vi i Cibao Bjergene tre Sten-Genstande, der vistnok maa opfattes som Frugtbarheds-Fetisher af en phallisk Karakter.

Pottemageriet var højt udviklet i Cibao Bjergene. Et typisk Lerkar, fra Manabao, er afbildet i Fig. 8. Store Øjenhuler er karakteristiske for mange af de Figurhanke, der prydede Lerkarrene i den mellemste Del af Øen. Den samme Ejendommelighed præger Stenfiguren (Fig. 9). Træk, der hører hjemme i den keramiske Kunst, synes her at være overført i Sten.

Paa de indianske Bopladser i Cibao Bjergene findes ofte Cassava-Rivere af Sten, hyppigst af en porøs vulkansk Bjergart. Det i Fig. 10 afbildede Eksempel er 46 cm langt. Formen er en tydelig Efterligning af den velkendte indianske Cassava-River af Træ.

En lignende „Oversættelse“ til Sten ses i Fig. 11, en Sten-Morter, formet som en Kalebas.

Til de mest almindelige Genstande paa de indianske Bopladser i Cibao Bjergene hører nogle ejendommelige Knuse- eller Kværnsten af den Type, som er afbildet i Fig. 14. De er alle forsynede med to parallelle Furer, der aabenbart har tjent som Støtte for Tommelfingrene, naar Stenen blev brugt. Mellem disse to Furer er ofte en grov Fremstilling af et Ansigt. En af Stenene har i Stedet derfor et fugle-lignende Ansigt ved den ene Ende. Rimeligvis blev disse Sten anvendt til Korn-Knusning sammen med visse flade Sten, der

ogsaa findes paa Bopladserne. Maaske blev Kværnstenen forsynet med et Ansigt for at forvandle den til en Fetish, der kunde hjælpe den kornmalende Kvinde i hendes trælsomme Arbejde.

Stenøkser af den almindelige spidsnakkede Type er stærkt repræsenterede i vore Samlinger fra Cibao Bjergene. Sjældnere er Dobbeløkser, hvoraf et Eksempel med savtakket Eg og indridsede Ornamenter er afbildet i Fig. 12.

Fra Cibao Bjergene hidrører ogsaa den lille Fuglefigur af Sten (Fig. 13). Den maa have gjort Tjeneste som Krog paa et Kastetræ; den har stor Lighed med Kastetræ-Kroge fra Columbia.

Flintredskaber fandt vi kun paa een indiansk Boplads, ved La Barrera nær Azua paa Sydkysten. Nationalmuseet besidder dog ogsaa nogle faa Flintredskaber fra en indiansk Boplads nord for Port-au-Prince i Haiti. Lignende Flintredskaber forekommer ogsaa paa Cuba og paa Jamaica. Flinten fra La Barrera er af en fortrinlig Kvalitet; men Redskaberne er forbavsende grove og primitive, simple Flækker og Flækkeknive, Skrabere og Bor (jvf. Fig. 15). To af de afbildede Stykker har muligvis gjort Tjeneste som Økser. Mærkelig nok fandtes paa samme Boplads slebne spidsnakkede Stenøkser af fortrinligt Arbejde.

Visse Kendsgerninger tyder paa, at Puerto Rico spillede en større Rolle i Taino Kulturen end Santo Domingo. I Henseende til Stensulptur synes dog den højeste Udvikling at være naaet paa Santo Domingo. Alfredo de Hostos har paavist dette for Menneskefremstillingens Vedkommende. Vore Fund viser en Særudvikling af Stenredskaber i Cibao Bjergene: Brugen af Cassava-River af Sten, Kværnsten med indhuggede Ansigter.

Taino Kulturens Rødder maa søges i det nordlige Sydamerika. Der kan ogsaa spores Forbindelser med det sydøstlige Nordamerika; men de har næppe haft Betydning for Taino Kulturens Udvikling. Med Mellemamerika synes der ikke at have været nogen direkte Kulturudveksling.

For at udrede Taino Kulturens Tilblivelse er det dog ikke nok at søge dens Forbindelse med andre Kulturomraader. Vi maa ogsaa undersøge dens Tilpasning til Naturbetingelserne paa Antillerne. En saadan Undersøgelse kræver et grundigt Kendskab til de lokale Stilarter, og dette vil først vindes gennem systematisk og omhyggeligt arkæologisk Arbejde i Marken. Endnu er det kun arkæologisk Pionerarbejde, der er udført paa Santo Domingo; men vort Materiale viser Muligheden af at skælnes mellem særprægede lokale Former indenfor Taino Kulturen.